

3. Янчук О.Б. Довідкова інформація офіційного сайту Державної пенітенціарної служби України від 18.02.2015 [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://kvs.gov.ua/zmi/KVI_Yanchuk_dopovid_18022015.pdf.

Ключові слова: система кримінальної юстиції; служба пробачії України; пробачійні програми

Науковий керівник: к. ю. н., доцент Черкасов С. В.

Спільна Анна Іванівна

студент 4-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національний університет «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ЖІНОК, ЗВІЛЬНЕНИХ З МІСЦЬ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

В сучасних умовах економіки України допомога жінкам, звільненим із місць позбавлення волі, набуває особливої актуальності. Після відбування покарання засуджені жінки майже не можуть відновитися як особистість у суспільстві. Для злочинця як під час відбування покарання, так і в період адаптації родина є важливим фактором. Якщо у більшості чоловіків за таких обставин сім'я зберігається, то у жінок руйнується. Розлучені чоловіки укладають повторний шлюб частіше ніж жінки на 10%. Таким чином, жінкам, які пройшли через місяць позбавлення волі, складніше дається процес адаптації. Тому засуджена жінка є особливим об'єктом адаптації.

Сутність та зміст соціальної адаптації засуджених жінок розглядалися в працях таких учених: О.М. Жука, О.В. Беци, І.Г. Богатирьова, О.О. Шкута. Але дана проблема залишається актуальною і в наш час.

Слово “адаптація” у перекладі з латинської означає “приспосовування”, його широко застосовують у різних науках на позначення шляху моральної, психологічної та організаційної підготовки до життя на волі. Соціальна адаптація жінок – це комплекс заходів, спрямованих на відновлення зв'язків колишньої засудженої та її соціальну реабілітацію після звільнення на волю. Соціальна адаптація тісно пов'язана з ресоціалізацією, її здійснюють після звільнення засудженого, коли він знову проходить процес адаптації – шукає роботу, житло, установлює соціальні зв'язки, а також навчається в освітніх закладах. Ресоціалізація – ширше поняття, ніж соціальна адаптація, оскільки охоплює й пенітенціарний період.

Однією з важливих проблем, пов'язаних із соціальною адаптацією жінок, є їх працевлаштування після звільнення. За даними дослідженнями звільнених осіб, основними проблемами соціальної та трудової

реабілітації є: – проблема працевлаштування (42,8 %); – житлова проблема (19,6 %); – проблема із здоров'ям (14,4 %); – сімейні стосунки та взаємовідносини з близькими та родичами (9,7 %); – проблеми соціальної адаптації в сучасних умовах життя (9,2 %); – взаємовідносини в колективі та в суспільстві (4,5 %). Бесіди із засудженими жінками свідчить про те, що основними проблемами звільнення з УВП буде збереження відносин в сім'ї, забезпечення житлом, працевлаштування. Він має право на безкоштовний проїзд у міському транспорті. Для цього перед звільненням необхідно більше дозволити побачення з рідними, сім'єю, родичами та близькими для вивчення питання про підготовку до звільнення. Відомо, що серед засуджених жінок за час перебування у в'язниці зберігалася сім'я лише у 25,5% і тільки 1,6 % відбуваючих покарання знову створили сім'ю або вступили у шлюб [1, с. 137].

Проблему працевлаштування жінок можна розв'язати шляхом створення при місцевих органах влади регіональних центрів зайнятості для засуджених. Тому є необхідність об'єднання зусиль у цьому напрямі різних державних органів, громадських, релігійних організацій, а також створення єдиного органу, який вирішував питання соціальної адаптації засуджених у масштабі всієї держави. Для цього слід створити Центр ресоціалізації засуджених в Україні та його філії. Крім питань працевлаштування та ресоціалізації засуджених, доцільно покласти на нього вирішення питань житлового, трудового й побутового влаштування жінок, які вже відбули покарання й готуються до звільнення. Ми можемо спостерігати тільки започаткування розвитку соціальної адаптації засуджених жінок. В Україні почалась здійснюватися діяльності спостережних комісій, проте тільки, у Чернігівській, Кіровоградській, Донецькій областях. Ініціаторами активності були представники громадських організацій. В рамках виконання проекту «Реалізація програми соціальної адаптації та соціального супроводу осіб, які звільняються з місць позбавлення волі у Чернігівській області». У зв'язку з даною програмою було створено три притулка один із них-Чернігівський міський притулок для тимчасового проживання та реабілітації бездомних осіб, має належні соціально-побутові умови для проживання громадян. Притулок підтримує постійний зв'язок з Управлінням Державної пенітенціарної служби в Чернігівській області, з СІЗО та виправними колоніями області, які направляють до притулку звільнених осіб [2, с. 39]. При таких центрах доцільно ще б створити спеціалізоване жіноче відділення, у яких засудженим жінкам надавали б допомогу щодо влаштування дітей у дитячі установи, оформлення опіки над ними, організації кваліфікованого медичного та юридичного консультативного обслуговування, надання матеріальної допомоги в необхідних випадках по всій Україні.

Аналіз Закону України “Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк” свідчить, що окремі його положення мають формальний характер, містять тільки директивні вказівки, однак не визначають конкретних виконавців, за рахунок яких джерел має фінансуватися утримання центрів соціальної адаптації, будинків для інвалідів, тимчасового перебування, надання медичної, психологічної допомоги. Крім того, цей закон не передбачає забезпечення житлом [3, с. 14-22].

Окремої уваги заслуговує зарубіжний досвід у цій сфері. Наприклад в Афганістані, для того щоб допомогти жінкам повернутися родини, юристи та соціальні працівники таких організацій як «Всесвітня медицина», «Освітній центр допомоги афганським жінкам» виступають в ролі посередників між засудженими і їхніми сім'ями, що часто допомагає звільненій жінці повернутися у родину. Застосування аналогічних методів роботи із засудженими жінками можна запровадити і в установах виконання покарань України.

На підставі вищевикладеного, можна зробити такі висновки: потребує вирішення питання державного фінансування програми соціальної адаптації осіб, звільнених із місць позбавлення волі; необхідно чітко регламентувати надання правової, соціальної, медичної, психологічної допомоги, соціального контролю в період соціальної адаптації; слід розв'язати проблему працевлаштування та надання житлової допомоги, що передбачено Житловим кодексом України. Жінкам, які не мають житла в обраному місті проживання, після прибуття на період до його отримання місцевими органами виконавчої влади надають можливість тимчасово мешкати в гуртожитках або центрах соціальної адаптації, які мають бути створені цими місцевими органами виконавчої влади; у регіонах за допомогою міських державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування за рахунок місцевих бюджетних і позабюджетних коштів, благодійних і релігійних організацій створити притулки, будинки нічного й тимчасового перебування осіб, які не мають житла, будинки-інтернати для осіб похилого віку та інвалідів I–II груп, а також для осіб, які втратили соціальні зв'язки із сім'єю і не мають постійного місця проживання; необхідність об'єднання зусиль у цьому напрямі різних державних органів, громадських, релігійних організацій, залучення іноземних держав, а також створення єдиного органу, який вирішував питання соціальної адаптації засуджених у масштабі всієї держави.

Список використаних джерел

1. Резніченко Г.С. Особливості відбування покарання засудженими жінками відповідно до вікових особливостей. – 2007. – №3. – С. 137.
2. Богатирьов І.Г. Про створення системи ресоціалізації засуджених / / Проблеми пенітенціарної теорії і практики: Щорічний бюлетень Київського ін-ту внутр. справ. – 1998. – К. 5. – С. 39.

3. Бондарчук Я. Г. Соціально-виховна робота соціального педагога з ув'язненими жінками в пенітенціарних закладах / Я. Г. Бондарчук // Соціальна педагогіка: виклики ХХІ століття : матеріали Всеукр. студ. наук.-пр. конф. — Луганськ, -2014. — Т. 155, кн. 1. — С. 14–22.

Ключові слова: соціальна адаптація, жінок, звільнених з місця позбавлення волі.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Ізовіта А. М.

Степанова Анна Леонідівна

студентка 4-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ПРИЧИН СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА ПРОТИ ЖІНОК

Сексуальне насильство є доволі поширеним негативним явищем як у світі, так і конкретно в Україні. Досить тривалий час теми сексуальних домагань та зґвалтувань були табуйовані та про них не говорили у публічному просторі. Наразі у світі відбувається підйом інтересу до цієї теми та звертається увага на проблеми сексуального насильства над жінками. Проте через сталість уявлення про те, що говорити про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи соромно та непристойно в Україні не приділяють увагу вивченню, статистиці та протидії таких злочинів.

Для того, щоб боротися з сексуальним насильством, як і з будь-яким злочином, потрібно знати його причини. Багато з детермінантів, які наводяться є невпевненими, неаргументованими та зазнають критики. Саме тому у суспільстві панують міфологічні уявлення про причини сексуального насильства, що породжує такі явища: стереотипне уявлення про гвалтівника (образ «гвалтівника з куців», хоча за статистикою частіше насильство чинять знайомі жертви), поширення віктимблеймінгу («victim blaming» — звинувачення жінок, які пережили сексуальне насильство), думка про те, що сексуального насильства зазнають тільки певні категорії жінок та інше [1].

У кримінології існують декілька теорій, які намагаються пояснити причини зґвалтування. На окремих із них ми *коротко* зупинимось. *Теорія символічного інтеракціонізму виходить з того, що соціальна взаємодія здійснюється за допомогою знаків, символів, гри очей та слів. Люди спостерігають один за одним, інтерпретують дії кожного та потім реагують — поводять себе згідно зі своєю інтерпретацією. До таких реакцій і зараховується зґвалтування.* Іншими словами це теорія